

ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЯК СФЕРА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВTHE INFORMATIONAL AND CULTURAL SPACE OF THE INSTITUTION
OF HIGHER EDUCATION AS A SPHERE OF PROFESSIONAL FORMATION
OF FUTURE SPECIALISTS

У статті здійснено аналіз підходів до визначення сутності та змістового наповнення понять «освітнє середовище», «культурно-освітнє середовище», «культурно-освітній простір», «інформаційно-освітнє середовище», «інформаційно-культурний простір». Доведено, що усі зазначені поняття взаємодіють між собою та забезпечують особистісний рух студента у процесі навчання, набуття ним культурної цілісності. Культурно-освітній простір розуміється як особливим чином організоване соціокультурне та педагогічне середовище, що цілеспрямовано стимулює розвиток та саморозвиток кожного включеного до нього суб'єкта.

Актуалізовано, що інформаційний простір як органічна складова культурно-освітнього простору може бути потрактований як сукупність об'єктів, що вступають в інформаційну взаємодію, а також технологій, які забезпечують цю взаємодію. Використання єдиного інформаційного простору забезпечує безперешкодну взаємодію між усіма учасниками інформаційного обміну.

Інформаційний простір суспільства нерозривно пов'язаний із освітнім простором, що обумовило введення в науковий обіг поняття «інформаційно-освітній простір». Його складовою виступає «інформаційно-освітнє середовище», яке трактується як інтегральна педагогічна система, що об'єднує в собі необхідне методичне забезпечення та засоби управління навчальним процесом і забезпечує оволодіння суб'єктом навчання необхідним рівнем професійних компетенцій та особистісних характеристик.

В сучасних умовах інформатизації особливої актуальності набуває педагогічний феномен «інформаційно-культурний простір», який виступає як відкрита педагогічна система, що має на меті організацію умов для гуманної цілеспрямованої взаємодії суб'єктів навчання з електронними інформаційно-освітніми ресурсами на користь їх особистісно-культурного розвитку, позитивної соціалізації та професійного становлення.

Ключові слова: професійна підготовка, культурно-освітній простір, інформаційні технології, ситуація культури, освітнє середовище, культурно-освітнє середовище, освітньо-професійне середовище, культурно-освітній простір, інформаційно-освітнє середовище, інформаційно-культурний простір.

The article analyzes approaches to defining the essence and content of the concepts "educational environment", "cultural-educational environment", "cultural-educational space", "informational-educational environment", "informational-cultural space". It has been proven that all the mentioned concepts interact with each other and ensure the personal movement of the student in the process of learning, his acquisition of cultural integrity. Cultural and educational space is understood as a specially organized socio-cultural and pedagogical environment that purposefully stimulates the development and self-development of each subject included in it.

It has been updated that the information space as an organic component of the cultural and educational space can be interpreted as a set of objects that enter into information interaction, as well as technologies that ensure this interaction. The use of a single information space ensures smooth interaction between all participants in the information exchange.

The information space of society is inextricably linked with the educational space, which led to the introduction of the concept of "informational and educational space" into scientific circulation. Its component is the "informational and educational environment", which is interpreted as an integral pedagogical system that combines the necessary methodological support and means of managing the educational process and ensures that the subject of education acquires the required level of professional competences and personal characteristics.

In modern conditions of informatization, the pedagogical phenomenon "informational and cultural space" is gaining special relevance, which acts as an open pedagogical system, which aims to organize conditions for humane purposeful interaction of subjects of education with electronic informational and educational resources for the benefit of their personal and cultural development, positive socialization and professional development.

Key words: professional training, cultural and educational space, information technologies, cultural situation, educational environment, cultural and educational environment, cultural and educational space, illuminating professional environment, informational and educational environment, informational and cultural space.

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.1.18>

Вишківська В.Б.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри педагогіки
педагогічного факультету
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

Патлайчук О.В.,

канд. філософ. наук,
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
Національного університету
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Мирошніченко В.М.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри ділової іноземної мови
та перекладу
Харківського національного
технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Козлов Є.Д.,

канд. філол. наук,
доцент кафедри ділової іноземної мови
та перекладу
Харківського національного
технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Постановка проблеми. Зміни у культурі суспільства XXI століття безсумнівні. У психолого-педагогічній науці стверджується уявлення про те, що розвиток культури особистості має бути заснований на гуманістичних принципах, суть яких полягає у визнанні абсолютної цінності людини, пріоритету її прав на повноцінну реалізацію здібностей

та інтересів. Розвиток культури особистості розкривається у таких категоріях, як звернення до іншої людини, до традицій, до вищих моральних та духовних цінностей, які за своєю суттю є гуманістичними. Показово, що якщо раніше освітні концепції знаходили своє теоретичне обґрунтування, переважно, у філософії та психології, то нині

виникає потреба у залученні інших сфер гуманітарного знання, передусім культурології. Відтак, виокремлюється новий погляд на різні аспекти співвідношення освіти та культури. Зокрема, культури індивідуальної освіти та диференційованого підходу до навчання; культурологічних моделей навчальних закладів та культури управління ними; широкого соціокультурного уявлення про простір, у якому взаємодіють різні прояви культурного життя, у реаліях якого розвивається особистість.

Специфіка розвитку культури особистості в нашій країні зумовлена складною соціокультурною ситуацією, яка супроводжується зміною громадського порядку, гостротою політичних, соціально-економічних і духовно-моральних проблем (ускладнення соціальної структури, деформація сформованої системи цінностей та вибудовування нової). Освіта певною мірою втратила свою основну складову – розвиток культури особистості, формування системи її моральних цінностей. У той же час позитивним явищем сучасності є той факт, що в суспільстві почали визнаватись індивідуальні цілі особистості, що включають унікальність кожної людини, її право на особистісну стратегію розвитку.

Відтак, зростає роль освіти як інституту, здатного транслювати культуру і культурні цінності. Як наслідок, актуальним стає формування та розвиток культурно-освітнього простору, який буде, з одного боку, оптимальним, виходячи з матеріальних, кадрових та технічних можливостей, якими володіє певна організація, а з іншого – високоефективним та системним, що передбачає вплив на різні аспекти розвитку особистості студента.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань змісту та організації культурно-освітнього простору присвячено праці Т. Лапіна, Н. Касярум О. Орлова, Т. Персикова, О. Смолінської та ін.

Поняття «освітній простір» та «освітнє середовище» аналізували у своїх роботах В. Андрущенко, Є. Бистрицький, І. Добронравова, В. Лутай, В. Кізіма, С. Клепко, В. Корженко, Б. Коротяєв, В. Курило, В. Кремень, М. Култаєва, О. Марченко, І. Радіонова й ін.

Проблеми значущості середовища для розвитку особистості були предметом наукових інтересів А. Бандури, П. Белла, Л. Виготського, Г. Ковальова, О. Кононко, К. Левіна, В. Рибалки, Рубінштейна, М. Хейдметса, В. Ясвіна та ін.

У розробках Є. Бондаревської, А. Лукіна розкрито сутність поняття «освітнє середовище».

Науково-методичні та організаційно-практичні засади навчального середовища у контексті завдань розвитку та самореалізації особистості розкриті у дослідженнях І. Беха, П. Вербицької, І. Єрмакова, І. Зязюна, О. Киричука, О. Савченко, Т. Суцценко та ін.

Специфіка організації, функціонування та вдосконалення освітнього середовища закладу вищої школи – предмет наукових інтересів Л. Боденко, В. Бондар, Л. Ващенко, Н. Дем'яненко, Г. Віневської та ін.

Водночас, проблема співвідношення культурно-освітнього простору та інформаційно освітнього середовища закладу вищої освіти у науковій літературі представлена недостатньо.

Мета статті – розглянути зміст поняття «інформаційно-культурний простір закладу вищої освіти» у взаємозв'язку з поняттями «інформаційно-освітній простір» та «інформаційно-освітнє середовище» з позицій педагогічної теорії у контексті проблеми професійного становлення майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Поняття "середовище" у сферу гуманітарних наук було введено філософом І. Теном (1828–1893), який обґрунтував думку про те, що архіважливим у розвитку особистості є її приналежність до певного культурного, соціального, духовного, психологічного, природного середовища.

Освітнє середовище Г. Полякова розуміє як складну відкриту інтегративну систему, до складників якої відносить такі компоненти: суб'єктний; соціальний; просторово – предметний; психодидактичний [8, с. 78–87].

А. Куха обґрунтовує трьохкомпонентну структуру освітнього середовища і включає до неї суб'єктно-ресурсний (суб'єкти освітнього середовища та умови здійснення їх взаємодії), матеріально-технічний (наявність необхідного технічного забезпечення) та ідейно-технологічний (методики та технології досягнення прогнозованих результатів освітньої діяльності) компоненти [7, с. 73–76].

З-поміж основних характеристик освітнього середовища науковці називають наступні: змістовність наповнення середовища, швидкість зміни середовища, полізалежність, мінливість, широта, інтенсивність, модальність, ступінь усвідомлюваності, стійкість [15].

Розглянемо деякі з цих характеристик докладніше. Зокрема, змістовність наповнення освітнього середовища визначається навчальними предметами, перелік яких залежить від моделі освіти, що реалізується в освітньому закладі (традиційної або інноваційної), прийнятих стандартів освіти і т.ін. Мінливість освітнього середовища визначається, насамперед, реалізацією інноваційних процесів, і навіть співвідношенням між інноваціями і збереженими освітніми традиціями. У зв'язку з цим можна відзначити, що такі характеристики освітнього середовища, як «активність-пасивність» та «свобода-залежність» визначають загальну атмосферу творчого освітнього середовища, яке сприяє вільному розвитку суб'єкта навчання [15].

У науковій площині «освітнє середовище» розглядається науковцями у тісному взаємозв'язку з такою педагогічною категорією, як «освітній простір». Так, дослідниця О. Ярошинська зауважує, що категорія середовище" розкривається через фундаментальні категорії "простір", "оточення", "місце", "умова". Зокрема, "простір" наповнює середовище такими властивостями, як: матеріально-процесуальна природа, структура; категорія "умова" визначає взаємозумовленість існування суб'єкта і середовища [14, с. 52].

І. Зязюн вважав, що «простір» формується на основі відповідного «середовища» [3, с. 27]. Відповідно освітній простір визначається як більш загальна категорія стосовно "середовища", що є його складовою.

Деяко інший погляд на цю проблему має А. Цимбалару, яка трактує освітнє середовище як "педагогічний ресурс для створення освітнього простору особистості", а освітній простір, своєю чергою, визначає як складник соціального простору, у якому розгортаються освітні події відповідно до соціальної та особистісної значущості бажаного результату [12, с. 12-13].

У контексті досліджуваної проблематики звернемо увагу на таку важливу характеристику освітнього простору, як цілісність, оскільки все більш цікавим і значущим для науково-педагогічного осмислення сьогодні є цілісний простір вищої освіти як умова особистісного становлення студента як майбутнього професіонала.

Цілісність освітнього простору ЗВО можна представити сукупністю його смислів та завдань з їх реалізації. При цьому особливого значення набуває особистісно значуща мета діяльності, бо тільки вона, а не нав'язана ззовні, обумовить високоефективне, самостійно регульоване включення студента в освіту себе як у самостійно-ціннісну діяльність.

Відтак, освітній простір для здобувача освіти стане цілісністю лише тоді, коли він буде «прийнятний» як особистісно значущий і належно організований, а визначальними критеріями цілісності будуть виступати такі характеристики, як «внутрішня» якість (спрямованість на студента) і відповідна внутрішня архітектоніка [9, с. 231].

Основними структурними компонентами цілісного освітнього простору є, з одного боку, навчальні заняття – нормативні та елективні курси з їх інформаційним насиченням: лекції, семінари, практикуми; індивідуальна науково-дослідна робота; різноманітні форми позааудиторної інформаційно-практичної взаємодії, пов'язані з навчально-дослідницькою, науково-дослідною, науково-практичною діяльністю студентів; виробничі практики з їх специфічним виробничим навантаженням: сфера вільного спілкування, яка освоюється з позицій майбутньої професійної

праці; самоосвіта тощо. З іншого, – навчальні кабінети, що функціонують у ЗВО, з їх літературою та науково-методичними матеріалами, бібліотека, читальні зали, індивідуальні фонди літератури, що використовуються для взаємообміну тощо. Крім того, жл складу освітнього простору входять викладачі як джерела інформації, а також професіонали-практики, що працюють у цій галузі [9, с. 232].

Означене розуміння освітнього простору дозволило визначити такі його характеристики, як: сукупність фізичного, соціально-культурного та психолого-педагогічного аспектів, методологічних підходів (культурологічний та компетентнісний підходи) та принципів організації (принципи фундаменталізації, практичної орієнтованості, єдності освіти, життя й професійної діяльності та персоніфікації освітнього простору), а також визначити функції (організаційно-координуюча, організаційно-діяльнісна, інформаційно-аналітична та прогностична) [12].

Виходячи з вище сказаного, стрижневим напрямом руху до створення цілісного освітнього простору у ЗВО буде цілеспрямована орієнтація освітнього процесу на становлення цілісної особистості майбутнього професіонала, на особистісний розвиток студентів, педагогічну підтримку їхньої самореалізації, рефлексивності, творчості, вільного самовизначення.

Для нашого дослідження важливо з'ясувати сутність поняття «культурно-освітній простір», адже поняття «освітній простір», зазвичай використовується в поєднанні з поняттям «культура» і найчастіше дослідники говорять про культурно-освітній простір, який мислиться середовищем розвитку особистості. Ми вважаємо, що активне входження в теоретичну педагогіку даного поняття безпосередньо пов'язане з гуманізацією освіти, зміною її парадигми, переходом до освіти особистісно-орієнтованого типу, методологічною основою якої є культурологічний підхід. Відповідно концептуально іншими стають всі його компоненти, змінюється зміст і спрямованість освітніх процесів, актуалізуються процеси соціалізації, культурної ідентифікації, індивідуалізації, життєвого самовизначення особистості, включення в які сприяє становленню особистості як суб'єкта культури, історії, власного життя. Все це переконує у необхідності як форму буття сучасної освіти розглядати саме культурно-освітній простір.

А. І. Бондаревська визначає «культурно-освітній простір» як зумовлений часом спосіб існування, взаємодії, взаємної детермінації освіти та культури, буття освіти у світі культури, а культури – у світі освіти.

О. Смолінська аналізує категорію «культурно-освітній простір педагогічного університету», яку тлумачить як особливий феномен, що виник

внаслідок діяльності індивідуальних та колективних суб'єктів (викладачів, студентів, управлінців, університету) з освоєння професійно-прикладної та символічно-знакової професійно-педагогічної дійсності та зумовлює параметри як цієї дійсності, так і активності суб'єктів щодо її освоєння та організації [10, с. 34].

Науково обґрунтованим вважаємо тлумачення культурно-освітнього простору Н. Фокіною та Є. Гінгеля, які розуміють його як організоване соціокультурне та педагогічне середовище, що цілеспрямовано стимулює розвиток і саморозвиток кожного включеного до нього індивіда; як сукупність умов, які забезпечують адаптацію студентів у процесі розвитку базової культури, сприяють реалізації їхніх потреб, набуття досвіду освітньої діяльності [11].

Виходячи із основних завдань культурно-освітнього середовища (оволодіння студентами системою професійно-культурних, загальнолюдських, соціокультурних, індивідуально-особистісних цінностей, необхідною для здійснення повноцінної культурної комунікації), можемо схарактеризувати досліджувану категорію як форму життєдіяльності, яка сприяє адаптації учасників освітнього процесу до широкого світу культури, науки, технологій, розширює можливості особистісного та професійного саморозвитку, самореалізації та самовизначення.

Очевидно, що формуванню сучасного культурно-освітнього простору сприятиме створене продуктивне освітнє середовище, наповнене необхідним змістом. Ми цілком розділяємо думку М. Братко, який розглядає освітнє середовище ЗВО як багатосуб'єктне та багатопредметне утворення, яке системно впливає на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця [1, с. 71].

У дослідженнях Е.Ф. Зеєра представлені психологічні, соціальні та професійні фактори, сукупність яких складає професійно-освітній простір. Автор об'єднує їх у три групи:

- зміни, пов'язані з віком людини (психологічні);
- зміни, що перетворюють провідну діяльність суб'єкта (соціальні);
- зміни, що відбуваються в ході безперервної професійної освіти особистості (професійні).

Е.Ф. Зеєр зазначає, що ці фактори акумулюють і соціально-економічні умови, і світ професій, і власну активність особистості, та її потребу у самовизначенні та самоактуалізації [2, с. 31].

Виділення перерахованих вище факторів дозволяє стверджувати, що освітньо-професійний простір:

- є результатом освоєння суб'єктом професійної діяльності даного виду (це відрізняє його від середовища, яке розглядається як даність та відрізняє його від освітнього простору, що розглядається як вплив взаємопов'язаних умов);

- дозволяє ставити та вирішувати професійні завдання;

- моделюється на вимогу, необхідність і в результаті професійної діяльності.

Освітньо-професійний простір, на нашу думку, має включати такі компоненти:

- освітній (технології, методи, форми та засоби навчання);
- дослідницький (проблемно-пошукова та експериментальна діяльність);
- фінансово-економічний (матеріальна база, використання позабюджетних коштів);
- управлінський (управління установою, наявність висококваліфікованого кадрового складу);
- практичний (наявність ефективних баз практик, пролонговані практики);
- професійний (взаємодія з установами та організаціями, інтеграція студентів до установ та зворотний процес – впровадження професійних кадрів у навчальний процес (створення системи партнерського співробітництва); проведення колективних творчих справ, конференцій, форумів щодо дослідження професійно-педагогічних проблем).

Таким чином, освітньо-професійний простір можна розглядати як елемент педагогічної системи ЗВО, що сприяє формуванню та професійному становленню особистості студентів. Освітнє середовище закладу вищої освіти, своєю чергою, можна трактувати як інтегрований комплекс систематизованих сучасних освітніх ресурсів (методичних, технологічних, технічних) з організації та управління освітнім процесом.

Нині ж, в умовах становлення інформаційного суспільства, яке характеризується системними змінами як на глобальному, так і на локальному рівні, прискореним процесом інформатизації, природньо актуалізується проблема функціонування інформаційно-освітнього середовища.

У роботі М. Кастельса «Інформаційна епоха: економіка, суспільство та культура» проводиться чітка межа між поняттям «інформаційний» та «інформаціональний» розвиток суспільства. Головною відмінною рисою понять, що розглядаються іспанським соціологом є те, що в основу «інформаційного розвитку» закладено процес передачі інформації, підкреслюється роль інформації як такої, в той час, як «інформаціональний розвиток» базується на технології генерування знань, обробки інформації та символічної комунікації [6, с. 39]. Як зауважує вчений, нові технології є не просто інструментами, які потрібно застосовувати, а й процесами, які потрібно розробляти [6, с. 5].

Сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спрямовані на створення, збереження, переробку та забезпечення ефективних способів подання інформації споживачеві, які актуалізують

проблему підготовки педагогічних кадрів, відповідають вимогам соціального замовлення, в умовах глобальної інформатизації виступають найважливішим фактором суспільного розвитку та засобом підвищення результативності всіх сфер діяльності. Розвиток глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, своєю чергою, відкрив нові перспективи вдосконалення світової освітньої системи. Це позначається як на технічному забезпеченні освітніх установ, їх доступі до світових інформаційних ресурсів, так і на використанні нових видів, методів і форм навчання, орієнтованих на активну пізнавальну діяльність, навчання у співпраці тощо. В умовах формування глобального інформаційного простору поняття освітнього простору, що розуміється як сукупність індивідуальних форм розвитку освітніх можливостей, неминуче набуває сенсу інформаційної системи, оптимальний процес управління якою характеризується цілеспрямованістю, економічністю, самоорганізованістю на основі наявності зворотного зв'язку та ін.

Розглянемо детальніше поняття «інформаційно-освітнє середовище», яке виступає складовою інформаційного простору.

Л. Карташова, В. Юрженко та ін. під інформаційно-освітнім середовищем розуміють цілеспрямовану побудовану інноваційну педагогічну систему, змодельовану на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій і призначену для адаптації сучасного освітнього процесу до умов інформаційного суспільства [4, с. 11].

У науковій літературі зустрічаємо й інші визначення інформаційно-освітнього середовища. Так, І. Шахіна трактує його як цілісну систему, яка «складається із сукупності підсистем, які функціонують на основі сучасних інформаційно-технічних і навчально-методичних засобів» [13]. Близьким до наведеного є розуміння сутності досліджуваного поняття Ю. Караван, який тлумачить його як сукупність комп'ютерних засобів та способів їх функціонування (апаратні, програмні та інформаційні компоненти), які використовуються для реалізації освітнього процесу.

Більш конкретизоване визначення інформаційно-освітнього середовища знаходимо у М. Кадемія. Науковець обґрунтовує його зміст як єдність інформаційно-освітніх ресурсів адміністрування і використання програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, що забезпечують інформаційну підтримку і організацію освітнього процесу та наукових досліджень [5, с. 9].

Відтак, інформаційно-освітнє середовище визначається як середовище реалізації особистісних освітніх змін на основі використання сучасних інформаційних технологій, зростаюча роль яких в організації освітньої діяльності визначає

актуальність завдання конструювання та структурування продуктивного освітнього середовища конкретного закладу освіти.

Зазначимо, що поняття «інформаційне середовище» та «інформаційно-освітнє середовище» не тотожні одне одному. Якщо образно уявити їх співвідношення, то це – дві сфери, що частково проникають одна в одну. Інформаційне середовище може бути засобом освіти людини, але може бути нею використана і ширше: для орієнтації в поточних політичних і культурних подіях, для комунікації з людьми, висловлювання власної точки зору і т.ін. У цьому аспекті поняття «інформаційне середовище» є ширшим за поняття «освітнє середовище». Але, водночас, в освітнє середовище входять спеціально створені освітні установи, діяльність спеціально підготовлених людей – педагогів. До того ж освіта не обмежується тільки засвоєнням інформації: значну роль відіграє формування ціннісного ставлення до світу, розвиток емоційно-чуттєвої сфери. Відповідно організація освітнього середовища визначається принципами: культуровідповідності та культурологічності; побудови на предметній основі; генерації культури у навчальній діяльності; оволодіння узагальненими способами поведінки у культуророззначній ситуації на основі різнопредметних наукових знань про неї.

Ще одним, не менш важливим питанням, яке перебуває в площині наукових дискусій, є проблема співвідношення понять «інформаційно-освітнє середовище» та «інформаційно-культурний простір». На наш погляд, поняття «інформаційно-культурний простір» ширше, ніж поняття «інформаційно-освітнє середовище».

Аргументуємо таку думку. Інформаційно-культурний простір має максимально повно задовольняти інформаційні потреби всіх учасників освітнього процесу. При цьому він: концентрує потенціал кращих педагогічних кадрів та ефективних технічних засобів навчання; забезпечує цілеспрямоване створення, взаємопов'язаний розвиток та послідовне впровадження авторських програм навчання; створює умови для того, щоб суб'єкт навчання вільно опановував наукові дисципліни, набуваючи при цьому необхідних практичних навичок; організовує різнобічну взаємодію, обмін знаннями та думками тощо. Усе це передбачає існування різноманітних інформаційно-освітніх середовищ.

Поняття «інформаційно-культурний простір» у найширшому розумінні щодо функціонування та розвитку освітньої організації можна поставити в один ряд з поняттям «інформаційно-освітній простір». Так, Є. Іванова та І. Осмоловська під інформаційно-освітнім простором розуміють нерозривну єдність інформації, засобів її зберігання та виробництва, методів та технологій роботи, які

забезпечують отримання інформації суб'єктами з метою освіти. М. Щербакова розглядає інформаційний освітній простір як сукупність технічних, педагогічних, методичних, нормативних компонентів, які забезпечують додаткові умови розвитку компетенцій суб'єктів навчання.

У своїх визначеннях науковці виходять з того факту, що в умовах сьогодення провідної цінності набуває не фіксований обмежений обсяг знань, який отримує студент у ЗВО, а вміння працювати з інформацією, усвідомлювати свої особистісно значущі інформаційні потреби та запити.

Водночас, як засвідчує практика, освітній процес переважно все ще спрямовується на формування у студентів певної суми знань, умінь і навичок, необхідних для забезпечення гідного рівня професійної діяльності. Значний потенціал інформаційного освітнього простору залишається незабезпеченим через невисоку інформаційну культуру учасників освітнього процесу. А відтак, недостатньо відпрацьованою залишається система включення студентів до інформаційного освітнього простору, використання його ресурсів в умовах переходу до інформаційного суспільства, коли провідним соціокультурним і педагогічним завданням закладу вищої освіти стає проблема формування майбутнього спеціаліста, який має високі духовно-моральні цінності і здатність до творчого професійного існування та взаємодії в просторі інформаційних потоків, що постійно оновлюються.

Висновки. Узагальнюючи, можна виділити кілька груп факторів, які істотно впливають на формування інформаційно-культурного простору закладу освіти: – глобальні (світові інформаційно-комунікаційні мережі та представлені в них ресурси культури та освіти різних країн); – національно-державні (інформаційна, освітня та національно-культурна політика держави, що визначає основи життєдіяльності населення); – локальні (колективи організацій, дитяча та молодіжна субкультури, сім'я).

Інформаційно-культурний простір закладу вищої освіти як сфера професійного становлення майбутніх фахівців забезпечує формування у них синергетичної системи ключових загальнопрофесійних, спеціалізованих та вузькоспеціалізованих компетенцій для ефективного здійснення професійної діяльності в інформаційному суспільстві на основі нових аксіологічних орієнтирів, що включають, перш за все, цінність єдності знання, рефлексії та самопізнання, що відображає сучасні тенденції у світовій культурі та освіті.

Перспективи подальших наукових досліджень убачаємо в визначенні організаційно-педагогічних умов, здатних забезпечити ефективне функціонування і розвиток інформаційно-культурного простору закладу вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Братко М. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки. 2015. Вип. 135. С. 67-72.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: «Академия», 2007. 240 с.
3. Зязюн І. Педагогічна психологія чи психологічна педагогіка?! Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. праць. Вип. 3. Київ – Полтава, 2012. С. 20-37.
4. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів: посібник / Картасова Л. А., Юрженко В. В., Гуралюк А. Г., Липська Л. В., Гуменна Л. С., Зуєва А. Б., Шупік І. М., Ростока М. Л., Шевченко В. Л. За наук. ред. Лузана П. Г. Київ: ІПТО НАПН, 2017. 124 с.
5. Кадемія М.Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: словник термінів. Львів: СПОЛОМ, 2009. 260 с.
6. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
7. Кух А. Освітнє середовище в структурі інноваційної системи фахової підготовки майбутніх учителів фізики. Предметні дидактики в контексті формування компетентнісно-світоглядних професійних якостей майбутнього фахівця. Ч.2, 2008. С. 73–76.
8. Полякова Г. Вплив освітнього середовища ВНЗ на формування професійної компетентності фахівця. Вища школа. № 10. 2010. С. 78–87.
9. Пономаревський С. Ідентифікація освітнього простору і суспільні процеси. Витоки педагогічної майстерності. 2014. Випуск 14. С. 229-234.
10. Смолінська О. Поняття культурно-освітнього простору в сучасній педагогічній науці. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка, (2). 2016. С. 30-35.
11. Фокина Н. Н. Влияние культурно-образовательного пространства вуза на формирование личности студента. Категория «социального» в современной педагогике и психологии: Мат. 3-й науч.-практ. конф.; отв. ред. А. Ю. Нагорнова. SIMJET, 2015. С. 297-303.
12. Цимбалару А. Д. Теоретичні та дидактико-методичні засади педагогічного проектування освітнього простору в школі I ступеня: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.09. Київ: НАПН України, 2014. 41 с.
13. Шахіна І.Ю. Визначення і напрями створення інформаційноосвітнього середовища. Електрон. ресурс. Режим доступу: http://vestnik.kpi.khark0v.ua/files/НауК0Ва_непi0fлHKa/elits/2013/36-
14. Ярошинська О. О. Теоретичні і методичні засади проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: дис.доктора пед. наук 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Житомир, 2015. 544 с.
15. Ясвин В.А. Образовательная среда от моделирования к проектированию. М.: Смысл, 2001. 365 с.